

Sorin Moise

**La furat l-a furat.
Sau s-au furat.**

Bă, furatul e o artă, da' și-o știință. Numa' proștii hoțesc și sunt prinși. Când bagi cinciu', fă-o cu discreție și diplomație. Și să nu-ți pese. Cine are inimă în meseria asta mai bine se duce singur la mănăstire. Șmecherii, ăia mari, rafinații, dați prin toate alifile, au ei un simț al lor, care le îndrumă pașii, de-i scoate mereu la mal. Și când ai ditamai cheagu', treaba e ușoară. Dacă te-nhață, ungi în dreapta, ungi în stânga și nimeni n-are vrun interes să te lege, că toți vor să trăiască, și-așa au de unde să sugă.

Deasupra clăbucului bogat, întins pe obraji, buzele rupeau firimituri de cuvinte ca pe un refren, iar ochii de linx iscodeau cu iuțeală, în pătratul mic al oglinzii prins în perete, mișcarea furișă a briciului care dezvelea felii de față. Lama continua să defrișeze în același ritm leneș, până când mai rămaseră câteva insulițe de spumă. Se aplecă deasupra ligheanului pus pe scăunelul scund, își afundă căușul palmelor în apa caldută și își tamponă fața cu mișcări tandre, ce păreau să ascundă o mare iubire de sine. Repetă gestul, apoi luă de pe colțul scaunului ștergarul aspru, țărănesc, și începu să se șteargă cu mișcări energice, până își simți pielea arzând.

Rămase câteva clipe cu prosopul în mână și se privi cu un fel de satisfacție motivată în petecul de oglindă. Își revăzu chipul încă tânăr, prelung, cu pielea întinsă și gura fermă, bine conturată. Ochii stranii, străbătuți parcă de un flux electric, adunau în ei o lumină tristă, cu un ușor aer romantic, de care se simțea foarte mândru. Cele câteva riduri strânse în jurul lor vorbeau despre orele prelungite, noaptea, în așteptarea norocului adus de cărțile de joc, sau trădau, poate, suferințele provocate de eșecurile amoroase. Fruntea înaltă, ușor bombată, era descoperită de părul lucios și negru, pieptănat grijuliu, cu cărare pe mijloc.

Continuă să-și examineze chipul, a cărui paloare dispăruse sub roșeața masajului. Se declară satisfăcut de ceea ce îi întorcea luciul oglinzii. Nimeni nu ar fi avut nici cea mai mică bănuială în ceea ce-l privea. Își admiră

trupul gol până la brâu: abdomenul supt, dar cu mușchii bine conturați; ținuta zveltă, umerii drepti, tot atâtea motive de mândrie. Întreaga lui ținută vorbea despre o persoană preocupată aproape exclusiv de sine. Oricine ar fi simțit respect și admirație, asezonate cu câteva grăunțe de invidie, pentru un asemenea exemplar.

Bărbatul rămase cu mâinile în șolduri, ca și când i-ar fi fost greu să ia o decizie. Privi circular odaia cu pereți văruiți și strâmbi, care păreau să înghesuie, cu îngustimea lor, masa mică, acoperită de un ziar, sub care se iveau scândurile subțiri de brad negeluit, susținute de picioarele fragile și strâmbе, cele două scaune, la fel de șubrede, și patul strâmt, pe care zăcea boțită o plapumă veche, din care răzbea un miros greu, amestecat cu mațele din călți, ivite prin găurile nepeticite.

Privi nehotărât godinul ghemuit parcă în colțul opus ușii. În clipa următoare, trânti prosopul pe scăunel și porni hotărât spre cearșaful întins ca o cortină, pe sfoara prinsă de două cuie mari, bătute în zid. Îl trase, privind critic cele câteva costume puse pe umerășele atârinate, și ele în cuie. Îl ignoră pe cel negru, cu linie sobră; îl abandonează și pe cel gri, cu dungi subțiri, albe; trecu și de cel crem, de sub a cărui haină se ivea o vestă cu nasturi mici, strălucitori, și se opri la costumul alb, la două rânduri, cu revere late. Sub el se vedeau pantofii albi, cu ramă roșie și bot prelung, ca un cioc de rață. Luă costumul și îl întinse pe pat.

Lângă sobiță era o ladă, un fel de cufăr țărănesc, plin cu cămăși de toate culorile. Alese una roz, cu dungi verzi, și o pereche de ciorapi galbeni. Se echipă cu viteza soldatului care aude alarma și se opri în fața ciobului de oglindă, mult prea zgârcit pentru a-i potoli curiozitatea. Își privi chipul minute întregi, cu ochi critici, încercând să-și facă o idee asupra întregului.

Pe frunte era lăsat borul amplu al unei pălării albe, scoasă și ea din același cufăr. De sub reverele hainei se ivea dulceața de bomboană a rozului cămășii, feliată de liniuțele verzi. I se păru o combinație cam malagambistă, mult prea bătătoare la ochi, iar experiența îi șoptea că, atunci când se afla „pe teren”, lucrul cel mai nedorit era să iasă în evidență.

Rămase nemișcat, în căutarea unei idei salvatoare. Se dezbracă la fel de rapid și puse costumul alb la locul lui. Se opri la cel gri, în dungi. Cu siguranță era cel mai neutru. Avea o croială banală, care îi dădea înfățișarea unui funcționar ieșit în oraș cu treburi importante. Cămașa albă și pantofii negri, cu bot mic și rotund, se asortau perfect. Niciun ochi nu s-ar fi agățat

de el. Chiar figura lui, despre care era convins că adună în ea misterul poetului și fascinația filozofului, devenea de o banalitate îngrozitoare în ambalajul lipsit de relief. Dădu mulțumit din cap și se îndreptă spre ușă.

Mahalaua din sudul Bucureștilor, căreia oamenii îi mai spuneau încă Mandravela, era învăluită în aburul dulce-acrișor al zilei de primăvară. Un soare încă nehotărât se atârname, cu raze tremurătoare de limpezimea dure-roasă a cerului purificat de gerurile și ninsorile iernii trecute. Pe deasupra pomilor plutea o mireasmă fragedă, pulsând din buruienile în care clocotea nebunia primei călduri. Căsuțele scunde, mărginite de garduri șubrede, pline de spărturi, împânziseră locul fără nicio noimă, desenând ulițe strâmbe, pline de gloduri bolovănoase, de praf și gunoaie. O armată de copii murdari și zdrențăroși alerga zgomotos stârnind protestul câtorva bătrâni care se încumetau să treacă prin mijlocul cetii dezlănțuite.

Bărbatul se opri dincolo de gardul casei și privi indiferent mizeria din jur, apoi se îndreptă grăbit spre Piața Sudului. Privi cu sfială către zidurile groase ale fostei mânăstiri. Nările i se umplură, dintr-o dată, de miasmele grele care se vălătuceau dinspre abator. Făcu un semn primului taxi și se urcă grăbit.

George Apostu mai aruncă o privire în oglinda fixată în rama groasă de lemn. Îl întâmpinara aceiași ochi, adunând în ei o lumină tristă și îndărătnică. Barba nerasă de două zile îngroșa trăsăturile colțuroase, ușor neregulate ale obrazului, ca și nasul cărnos, care mai adăuga ceva aerului de țăran pe care viața din capitală nu reușise să îl retușeze. De sub jacheta din lână aspră se ivea gulerul cămășii ieftine, de un albastru spălăcit. Își privi pantalonii maro, care atârneau ca niște burlane peste pantofii butucănoși. Ridică din umeri, părând resemnat în fața unei fatalități pe care nu o va putea învinge niciodată.

Măsură din ochi cămăruța scundă și întunecoasă, cu unul dintre pereți mâncat de igrasie. Ar fi trebuit să deschidă ciobul de fereastră și să lase boarea încălzită a primăverii să răscolească aerul stătut, îngrămădit printre cele câteva foste mobile, pe care mușegaiul și anii le schimbaseră într-un morman de lemne putrezite. Schiță un gest, dar se răzgândi. Își întoarse iar privirea spre apele spălăcite și tulburi ale oglinzii, care îi reflectau chipul de țăran voinic, muncit, naiv și încăpățânat, de o tinerețe ce părea înțepenită între cutele amare ale feței.

Apoi, sătul parcă de sine, se îndreptă hotărât spre rabla de șifonier cu două uși, căzut într-o rână, sprijinit de patul îngust, peste care zăcea aruncat un macat de lână. Ocoli găurile căscate în covorul mucegăit și deschise grăbit ușa dulapului. Luă de pe un umerăș singura haină de un maro căruia anii îi adăugaseră un luciul suspect. Bărbatul ignoră căldura pe care dimineața o făcea cadou oamenilor cu o generozitate prietenoasă și își îmbracă sacoul peste jacheta de lână. Își vârî grăbit mâna în buzunarul interior și scoase câteva hârtii, pe care le cercetă cu atenție. Dădu din cap, părând că răspunde unei voci pe care doar el o auzea, apoi le împături cu grijă și le puse la loc. Rămase în mijlocul odăiței, privind lung spre ieșire. Făcu un pas, dar se răzgândi și porni apăsător către ușa scundă, care dădea spre cea de-a doua încăpere. O deschise și rămase în prag.

În semiîntinericul care atârna ca un giulgiu de pereții coșcoviți se decupa un pat, de care se apropie încet, călcând ferit, temător parcă să nu facă niciun zgomot. Se opri. Își îndreptă privirea cu sfială spre obrazul bătrân, în care ghearele ascuțite ale suferinței săpaseră adânc. Femeia, o mână de carne boțită de ani, părea să doarmă. George Apostu trebui să-și încordeze auzul pentru a-i auzi respirația. Nu își dădea seama dacă maică-sa dormea sau zăcea pur și simplu, amețită de durerile pe care niciun medicament nu le mai putea liniști. Simți un fier ascuțit scrijelindu-i gâtulejul, coborând încet spre inimă. Taică-su pierise pe frontul ungar. Îl cunoscuse bine și nu îl va putea uita niciodată. Aprig bărbat. Fusese clădit cu dărnicie de o natură care îi dăduse brațe de fier și picioare ca trunchiul unui copac trainic. Avea o vorbă rară și apăsată. Iubea pământul mai mult ca orice și ochii și-i ridica întotdeauna temător spre cer. În satul lor de pe apa Runcului, puțini ar fi îndrăznit să zică ceva rău de el sau să-i calce înainte. Din păcate, natura nu-i dăruise și un piept de fier. Fusese sfârtecat de rafala unei mitraliere. Fiului său i-a lăsat moștenire doar statura. George nu îi împărtășise dragostea pentru pământ. L-a vândut la câțiva ani după terminarea războiului și, din puținul obținut, s-a mutat cu maică-sa în capitală. Îl atrăgea orașul mare, cu agitația și luminile lui. Asta o îmbolnăviseră pe bătrână. Nu a reușit să-și convingă fiul să meargă mai departe pe urmele tatălui. Casa și pământul, înstrăinate cu atâta ușurință, au săpat adânc în inima și-așa ofilită.

S-a trezit într-o magherniță nenorocită dintr-o mahala a Oborului. Aerul, care i se părea irespirabil, și cocioabele din jur, colcăind de maha-

lagii care vorbeau cu toată gura, având apucături îngrozitoare, au trântit-o repede la pat.

La început, George nu a înțeles. I s-a părut doar o toană a bătrânei țărănci, obligată să renunțe la ideile ei înțelenite în țărâna împietrită a câmpului. Orașul nu a omorât pe nimeni. E doar o chestiune de adaptare. Și el era convins că va reuși.

Nea Fane, mai târziu a fost urecheat amical de cineva din anturajul celui devenit prim-secretar al organizației de București că nu era „nea Fane”, așa cum crezuse el la început, ci tovarășul Ștefan, Aciuci Ștefan, care locuia în apropiere, într-o casă ceva mai răsărită, a pus repede ochii pe el. Nea Fane avea o figură blajină și rotofeie, cu lumina ochilor veșnic ascunsă de cozorocul șepcii de care nu se despărțea niciodată. Vorba dulce îi aluneca repede printre buzele cărnoase, între care fumeaga mereu ciotul aprins al țigării. L-a văzut de cum a descărcat camionul cu lucrurile cărate de la țară. A intrat repede în vorbă cu George și a aflat ce era cu el. Nea Fane a rămas o clipă gânditor, călcând apăsat pe cuvinte.

— Păi, tu, măi băiatule, ai origine sănătoasă. Spui că tată-tu a pierit pă frontul dă vest? Să nu fi fost mai încoace... și făcu un gest cu degetul, înțelegi tu, pân' Uniune!

George își încruntă fruntea lui de țăran, părând că vorbele lui nea Fane își fac loc cu greutate în mintea lui de om nedepins cu sensurile mai tulburi ale vorbelor.

— Nu pricepi? făcu nea Fane, care părea obișnuit cu asemenea reacții. Vorbesc dă Rusia, măi băiatule, dă mareața Uniune Sovietică!

— A, nu, făcu grăbit Apostu, cu fața luminată. A fost în Ungaria, domnule. Că doar am scrisoarea de la comandantul regimentului.

— A, bun, făcu nea Fane, înseninat. Deci tată-tu a fost țăran. Cât pământ a avut?

— Cinci hectare, răspunse Apostu încet, părând că ezită.

— A, păi e numai bine, făcu Aciuci ușurat, bătându-l amical cu palma pe umăr. Moștenire, nu?

— Nu, domnule. E de la bunicu'. L-a primit că a luptat în Primu' Război.

— A, păi e și mai bine, îl asigură nea Fane. Asta chiar că înseamnă că ai origine bună. Tu ești d-al nostru. Să vezi tu ce bine o să fie. Cum spuneai că-ți zice?

— George, răspunse Apostu repede, ca și cum ar fi vrut să scape de o povară.

— George! și nea Fane rămase pe gânduri, cu mâna la frunte. Mă, așa te cheamă sau așa te alinți tu?

Apostu îl privi nedumerit.

— Ce să fac?

— Adică ți se pare că sună mai bine George decât Gheorghe?

Apostu continuă să-l privească la fel de uimit.

— Adică cum să sune mai bine? Nu vă place numele meu? Ridică din umeri și rămase încremenit, ca omul ajuns la o grea răscruce.

— Nici vorbă, îl asigură nea Fane. Nu despre asta e vorba. Da' dă ce niște țărani să-și fi bo... adică să-și fi numit fiu' George și nu Gheorghe?

— Păi așa l-a chemat pe bunicu', domnule.

Aciuci îl privi lung, apoi ridică împăciuitor din umeri.

— Ia mai lasă, mă. În fond, ce importanță are cum te cheamă? Că doar nu tu ai fi vinovat! Nu tu le-ai cerut părinților să-ți zică așa sau așa. Bun, lasă asta. Și-acu', ce planuri ai?

George Apostu a fost surprins de întrebare. Se încruntă, căutând incurcat un răspuns prin minte și, pentru că nu reuși să găsească ceva, își coborî privirea, scormonind pământul cu vârful bocancului.

— A! făcu nea Fane. Păi nu e bine. Un om așa de tânăr ca tine trebuie să știe ce va face. Păi uite ce zic eu: te bag la școala dă meserii, la *Timpuri Noi*. Acolo lucrez eu. Sunt șefu' organizației dă bază și am un cuvânt dă spus.

Vreamea a trecut. George Apostu era strungar la *Timpuri Noi* de aproape șase ani, dar aerul de țaran continua să-i trădeze „originea sănătoasă”. Nu-și pierduse nici robustețea pe care o moștenise de la tatăl său. Dar timpul care s-a scurs l-a făcut să înțeleagă că toana pe care o credea el a unei țărănci bătrâne era ceva mult mai profund, ceva ce creștea dintr-o fibră adânc înfiptă în sufletul mamei lui, un filon prea dur, prea rezistent ca aerul monden al orașului să-l fi putut muia. Bătrâna se ruina încet, alimentând sufletul fiului cu o vină pe care iubirea pentru mamă amenința s-o preschimbe într-o povară insuportabilă. O vedea cum se ofilește, cum se împutinează, incapabilă să se agațe de firul, oricât de plâpând, al speranței.

Medicul dăduse neputincios din umeri.

— Femeia asta nu mai face niciun efort să trăiască. Poate că nici nu mai vrea. Are inima roasă și doar o operație o mai poate salva.

— O operație? repetă Apostu întrebător.

Medicul dădu trist din cap.

— Dar așa ceva nu se face la noi. Și costă... o avere.

George oftă. Ar fi făcut orice. Știa că o are pe conștiință și nu voia să care toată viața după el chipul acuzator, chinuit de suferință, al femeii care îl adusese pe lume.

Atunci a bătut iar la ușa fostului vecin, care nu mai era de mult „nea Fane”. Tovarășul Aciuci avea un birou somptuos în impunătoarea clădire din strada Onești și la el se ajungea greu, după lungi așteptări pe listele de audiență.

Când a fost introdus în birou, tovarășul Aciuci păru să nu-l mai recunoască. Rămăsese așezat în fotoliul impozant din pluș roșu, privindu-l cu ochi pătrunzători. Apoi făcu un gest brusc, ducându-și mâna la frunte.

— Să nu te recunosc, Gheorghe! Îmi pare rău, tovarășu'. Zău că-mi pare rău. Dă când am plecat dă la *Timpuri Noi* n-am mai ținut legătura.

Tovarășul Aciuci se mutase cu câțiva ani în urmă într-o casă din Primăverii. Apostu auzise că era vorba de vila unui exploatator al „toatei clasa muncitoare”, și de atunci nu-l mai văzuse nimeni din mahalaua Oborului, decât prin ziare, sau îi auziseră numele rostit la radio.

— Ia spune, măi Gheorghe, făcu tovarășul jovial, arătându-i spre scaunul din fața biroului, ce vânt te aduce pă la mine?

George se așeză intimidat pe un colț al scaunului și rămase cu ochii înfipti în covor. Încercă să-și ordoneze ideile, dar, din toată truda, abia reuși să îngăime câteva cuvinte.

— Tovarășe Aciuci...

— Hai, mă, i-o tăie bine dispus tovarășul Aciuci, ai uitat când îmi spuneai „nea Fane”?

George își ridică ochii și, pe trăsăturile colțuroase, își întinse timid pânza unui surâs.

— Da, da' pe atunci eram vecini...

— Lasă, mă, că nu-i timpu' pierdut! și tovarășul începu să râdă ca de o glumă bună. Hai, dă-i drumu', băiatule, că e coada lungă...

Remarca tovarășului Aciuci îl biciui ușor pe spate și Apostu se hotărî să pornească la drum.

— E vorba de mama mea, tovarășe Aciuci.

— Ei, făcu Aciuci surprins, ce e cu ea?

— E tare bolnavă și doctoru' a zis că doar o operație o poate salva. Dar o operație ca asta poate fi făcută... poate fi făcută doar la Paris.

Aciuci îl privi lung și își aprinse o țigară.

— Mă-ta, mă? făcu el după ce suflă primul fum. Da' e bătrână, mă. Ce mai vrea? Să trăiască mai mult ca partidu'? și începu iar să râdă, înecându-se cu fumul pe care nu-l expirase încă.

Apostu se foi nemulțumit pe colțul scaunului, dar își îngropă lumina ascunsă a ochilor în privirea celuiilalt, care își ridică umerii încurcat.

— Bine, mă, Gheorghe, și eu ce pot să fac?

— O recomandare, tovarășe prim. Una spre directorul băncii, ca să-mi dea un împrumut, și una pentru Securitate, că am auzit că fără acordul ei nu se poate face nimic.

Aciuci rămase o bună bucată de timp cu ochii pierduți în gol, părând că se gândește la o soluție.

— Mă, reveni el pe un ton ridicat, tu chiar crezi că aici se fac minuni? Suntem scamatori? Păi ne jucăm cu banii poporului? Eu pot să fac hocus-pocus și se rezolvă? Măi... și își pocni degetele cu un gest nervos, măi... Cum zici că te cheamă?

— Apostu, tovarășe prim, răspunse George grăbit.

— Măi, Apostu, ia să fii tu om serios, că țara se confruntă cu chestiuni mult mai grave.

— Da, tovarășe prim, făcu Apostu grăbit, să profite de mica pauză, n-ați spus dumneavoastră că, dacă am o problemă, să vin imediat la dumneavoastră, că partidul nu lasă pe nimeni la ananghie?

Aciuci trase alt fum și dădu gânditor din cap. Apăsă butonul interfonului și o chemă pe secretară. Femeia tânără, foarte cochetă, cu un taior strâmt, se prezentă grăbită și rămase în poziție de drepti.

— Mioaro, scrie tu o scrisoare spre directorul Băncii Naționale. Știi tu, o recomandare din partea mea pentru zece miare... nu, cinșpe... ă? Lasă douăzeci, pă numele Apostu Gheorghe...

— George, îl corectă Apostu cu vocea marcată de emoție.

— George, acceptă Aciuci iritat. Mi-o aduci imediat să o semnez.

Femeia dispăru pe ușa capitonată.

— Și, în rest? întrebă Aciuci, continuând să fumeze, în vreme ce mintea lui părea să fie frământată de lucruri care îl țineau departe de relatările fostului ucenic.

Secretara reveni după aproape zece minute cu o foaie de hârtie, pe care Aciuci o citi atent. O semnă, apoi o puse într-un plic pe care i-l întinse lui Apostu.

— Asta e pentru bancă. Dă rest o să mă ocup eu personal. Ai recoman-darea directorului dă la *Timpuri Noi*?

Apostu dădu grăbit din cap și scoase din buzunarul hainei un plic albastru.

— E bine, spuse Aciuci, stingând țigara. Să mă ții la curent.

Filmul evenimentelor se derulă rapid prin fața ochilor care priveau trupul chircit de boală. Vru să spună ceva, dar se răzgândi. Se răsuci grăbit și ieși din odaia cu aer greu. Se opri afară și privi spre cerul ca o lacrimă albastră. Respirația primăverii își făcu loc pe sub hainele groase, strecurându-se până la sufletul boțit de suferință, ca o piele scorojită de soare.

Coborî din tramvai la Universitate. Trotuarele erau pline de o lume pestriță, atinsă de clocotul năvalnic al întoarcerii la viață. Primăvara lumina-se fețele oamenilor, le punea pe buze surâsuri binevoitoare, mișcările părând mai suple, întinerite de sevele stârnite din adâncuri. Șarpele de trupuri continua să se scurgă pe străzile muiate în soarele dimineții, ca și cum nimeni nu ar mai fi avut altă grijă decât să se bucure de aerul scăpat din ghearele de gheață ale iernii.

Pe Apostu, vâlmășagul vesel al lumii îl lăsase rece. Chipul răvășit de suferință al mamei îl făcea să se simtă mult prea vinovat ca să se bucure de filmul care se derula năvalnic înaintea lui. Încălțările grele bocăneau cu înverșunare soldățească în caldarâm, figura aspră trădându-i zbciumul lăuntric.

Pașii îl purtară grăbiți până la clădirea impozantă a băncii. Se opri o clipă în fața ei și o privi cu sfială țărănească, întrebându-se dacă unuia ca el îi era îngăduit să-i calce treptele de marmură. Schiță ezitant un prim pas, dar renunță. Se trezi împins de oamenii care treceau grăbiți prin fața instituției și vru să o ia la fugă. Privi amețit Lipscaniul, gata să se piardă în

fluidul uman, dar se răzgândi. Se opri lângă ghereta soldatului și îl întrebă dacă pe acolo se putea intra. Santinela arătă întrebătoare spre ușa masivă de fier forjat, apoi îi confirmă cu o mișcare scurtă a capului.

Urcă treptele, dar drumul îi fu barat de portar. Omul îl cercetă cu un aer contrariat, apoi îl întrebă:

— Dumneata?

Apostu își simți inima bătându-i năpraznic.

— Am... Nu reuși să continue. Se înecă și începu să tușească. Își reveni cu greu, privindu-l temător pe portar.

— Am o treabă aici... reuși el să îngăime, cu o lacrimă tremurând în colțul ochiului.

Celălalt clipi nedumerit.

— O treabă? Dumneata? Aici? Și cam despre ce ar putea fi vorba?

Apostu își deschise haina maro și își duse mâna la buzunarul interior, mare și adânc ca un marsupiu. Scoase din el două plicuri, le aruncă o privire iute și întinse portarului unul dintre ele. Omul privi numele scris acolo și avu o tresărire.

— Cu tovarășul director?

— Chiar așa.

Portarul dădu din cap și mai privi o dată plicul, pe care îl ținea acum cu un respect evlavios.

— Să-mi spuneți de la cine e recomandarea.

— De la tovarășul Aciuci, răspunse Apostu ca o mitralieră.

Fruntea celuiilalt se cută.

— De la tovarășu' prim al Organizației de București, constată siderat portarul. Numai o clipă.

Intră în holul băncii, se opri la masa de lângă ușă, ridică receptorul și formă un număr de interior.

— Alo, to'asa secretară? E cineva aici care are o recomandare pentru tovarășu' director.

Așteptă câteva momente și răspunse cu același respect:

— Am înțeles. Imediat.

Puse receptorul în furcă și se întoarse spre Apostu.

— Vă rog, poftiți. La etaj, și arătă spre scările de marmură din mijlocul holului.

Apostu se apropie de ele cu pași nesiguri. Le urcă, năpădit de teama care îl făcea să găfâie. În mână ținea strâns plicul, atât de strâns, încât pumnul albit îl durea, iar degetele îi musteau de sudoare. Trecu plicul în cealaltă mână, cu o mișcare scurtă, și își șterse destoinic palma de stofa aspră a hainei.

Se opri în fața ușii masive pe care scria DIRECTOR, cu litere aurii. Bătu, dar sunetele rămaseră înfundate în pielea verzuie a capitonajului. Se uită aiurit în jur, căutând pe cineva care să-l sfătuiască. Holul era pustiu. Abia dacă atinse clanța și o făcu încolțit de frica omului care se aștepta la o explozie. I se păru o eternitate până reuși să întredeschidă ușa. Privi timid înăuntru și zări o femeie așezată la un birou. În stânga ei se afla o altă ușă. Secretara îl privi cu un zâmbet profesional.

— Pofțiți, spuse ea. Haideți, tovarășu', curaj.

Apostu reuși să pătrundă în anticameră și rămase cu spatele lipit de perete. Își trecu mâna prin părul aspru și des, apoi încremeni într-o așteptare încordată.

Secretara, o roșcată tapată, cu ochelari ai căror lentile mari erau fixate în rame aurii, își îndreptă spatele, înfigându-se în speteaza înaltă.

— Da, tovarășu', vă ascult.

Apostu deschise cu greu gura, cuvintele poticnindu-i-se, bolovănoase, de limbă și buze.

— Știți... cum să vă spun? Eu... tovarășul Acuci m-a trimis. Eu am o problemă. E gravă. Știți... mama mea... Începu să vorbească mai repede, iar femeia îi întinse palma în față, vrând să stăvilească avalanșa care o amenința.

— Cu cine ai dumneata treabă?

— Cu tovarășul director.

— Așa spune, și secretara dădu mulțumită din cap. Apăsă butonul interfonului. Din cutia neagră zbârnâi o voce guturală.

— Ce e?

— 'Tovarășu' director, e aici un tovarăș care vrea să vă vorbească, îl anunță ea.

— Știu, zbârnâi iar cutia. Să intre.

Directorul, un bărbat cu părul negru, pieptănat peste cap, și ochii strălucitori din cauza lentilelor groase, nu semăna deloc cu vocea care i se

părase ca un baros. Era mai curând firav, cu umeri înguști, ascuns aproape în întregime de biroul masiv. Îl privi lung, iar ochii miopi se străduiau parcă să radiografeze cât mai corect obiectul cercetat.

— Ia loc, tovarășu', spuse el pe un ton de comandă, arătând spre scaunul din fața biroului. Am înțeles că ai o recomandare de la Aciuci. O ai la tine?

Apostu își scutură capul ca un cal năvălaș, apoi îi întinse plicul, fără nicio altă vorbă.

Directorul îl luă, îl cântări în mână, privind scrisul lăbărțat care acaparasese toată hârtia. Îl deschise încet, continuând să-l privească pe omul din fața lui cu aceeași intensitate. Desfăcu scrisoarea, netezind-o cu gesturi care îi trădau respectul pentru foaia de hârtie, și își concentră atenția asupra semnăturii. Dădu mulțumit din cap și începu să citească fără grabă, urmărind fiecare cuvânt cu unghia arătătorului.

După ce termină, își îndreptă iar privirea spre Apostu, studiindu-l cu ochi reci. Nu spuse nimic și începu iar să citească.

— Ce să înțeleg? aproape că silabisi el, după ce termină lectura. Că dumneata ai o mamă bătrână și bolnavă, care are nevoie de un tratament special, o intervenție chirurgicală, dar care nu poate fi făcută în Republica Populară România, ci tocmai la Paris. Păi ce ne-am face, tovarășu', dacă fiecare dintre noi am avea o mamă bolnavă pe care am voi s-o tratăm la Paris? Unde am ajunge? Păi dumneata nu știi că avem de reconstruit o țară distrusă de război și secătuită de scârbele alea de moșieri și capitaliști?

Întrebarea directorului rămase suspendată de tavanul înalt, cu tăișul iataganului amenințând grumazul lui Apostu. Cuvintele i se înțepeniră în gât. Nu se așteptase la o asemenea abordare a problemei lui, iar vorbele directorului i se învârteau în cap ca o morișcă nebună.

— Ce fel de oameni puteți fi, continuă șeful instituției, văzând că nu primește nicio ripostă, dacă aveți pretenția ca patria să vă dea douăzeci de mii de lei, DOUĂZECI DE MII DE LEI! și palma îi căzu cu un pocnet surd pe cristalul strălucitor. Și pentru ce? Păi femeia aia e și bătrână, e și bolnavă. Păi dumneata vrei...

— Femeia aia e mama mea, scrâșni Apostu, cu un curaj pe care nu și-l înțelegea, și aș face orice să o pot salva.

Directorul semăna cu un aparat deconectat brusc de la rețea. Își lăsă încet mâna pe birou și dădu înțelegător din cap.

— Îhî, șopti el, probabil că e vorba de ceva mai special. Păi dacă e chiar tovarășu' Aciuci, mă rog... în fine. Unde e cealaltă recomandare?

Apostu scoase scrisoarea din fundul buzunarului cu un gest milităresc. O întinse directorului și încercă să-și îndulcească privirea. Era o recomandare semnată de șeful de la *Timpuri Noi*. O citi la fel de atent, și tot de două ori. Dădu iar din cap, părând că aprobă fără rezervă cele scrise.

— Deci, dumneata ești strungar... De cât timp?

— De aproape șase ani, spuse Apostu, dar am fost și ucenic o vreme.

— Îhî, și dumneata ai un salariu de 586 de lei. Și, deși ești un mare fruntaș în producție, ceea ce e foarte frumos, ești de acord că patria nu-ți poate mări leafa din cauza unor situații concrete și obiective. Așa-i? Păi, ia să-mi spui, cam în cât timp crezi dumneata că vei putea returna patriei toți acești bani?

Apostu nu se mai lăsă prins pe picior greșit. Își făcuse atent calculele și răspunse prompt.

— Păi, dacă mă chibzuiesc bine și dacă mai adaug și pensia mamei, că are o pensie de văduvă de război, înseamnă că pot să vă restitui lunar cam cinci sute de lei. Asta înseamnă că, în cinci-șase ani, mă pot achita.

Directorul îl privi cu aerul omului care studiază cu lupa o ciudățenie prinsă într-un insectar.

— Îhî, făcu el ușor neîncrezător. Dumneata știi mai bine. Actele casei le ai?

Mâna lui Apostu se prăbuși iar în adâncul buzunarului și scoase câteva hârtii eliberate de primăria raionului. Prin ele se adeverea că Apostu și mama lui erau proprietarii unui imobil evaluat la 2.500 de lei. Directorul dădu din cap, pradă aceleiași neîncrederi.

— Deci, dumneata spui că poți pune deoparte 500 de lei lunar și că o să-ți plătești datoria. Da' știi ce mă intrigă pe mine, ca guvernator al banilor patriei? Că de atâția ani te mulțumești să stai într-o magherniță ca asta, deși patria îți oferă toate condițiile să te propășești, tovarășu'. Să nu mai trăiești într-o păduchelniță.

Apostu îl privi uimit, ca și cum abia atunci descoperea pentru prima dată că banii pot avea și altă destinație decât cumpăraturile mâncării, al lemnului sau al unui bilet de tramvai.

Directorul oftă, dar zâmbi cu înțelegere.

— Știi ceva, dacă nu era scrisoarea de la tovarășu' prim, nici nu s-ar fi pus problema. Dar așa... Își frecă mulțumit mâinile, de parcă ar fi făcut o afacere excelentă, apoi apăsă butonul interfonului. To'ășa secretară, să mi-l trimiți pe Grigorașcu.

Se întoarse iar spre Apostu și îl privi zâmbitor.

— Gata, tovarășu', s-a rezolvat. Mergi dumneata la ghișeul 5, de la parter, pe coridorul din dreapta, completezi o cerere și aștepți acolo. Da', apropo, dumneata știi ce înseamnă 20.000 de lei? Îl privi lung pe Apostu și ceea ce văzu pe fața lui îl făcu să-și rețină cu greu hohotul de râs. Păi, ce credeai? Că sunt câteva hârtii pe care le vâri în buzunarul de la ceas? Nu, tovarășu'! Păi, pentru atâta bănet îți trebuie un hectar de loc.

Apostu clipi mărunț, apoi, cu toată figura înseninată, semn că vorbele directorului ajunseseră unde trebuie, își desfăcu sacoul cu un gest larg, lăsând vederii un buzunar interior mare cât un marsupiu, în care ar fi intrat lejer și un dosar.

A fost rândul directorului să-și atașeze pe față mima unei surprize pe care i-ar fi fost imposibil să o anticipeze, așa că se mulțumi să dea ușor din cap, semn al unei acceptări necondiționate.

Apostu se ridică încet, învingând povara uriașă care îi strivea umerii. Nu știa ce să facă. Să întindă mâna directorului și să i-o scuture bărbătește, din tot sufletul, sau să-și împreuneze palmele la piept și să-i mulțumească emoționat, cu voce tremurătoare, sau să se încline adânc, în semn de umilă recunoaștere a unor merite pe care nu le-ar fi putut numi prea exact.

Directorul îi surprinse ezitarea, îi zâmbi iar bine dispus, îi puse palma pe umăr și îl împinse ușor spre ușă.

— Gata, tovarășu', s-a terminat. Sper din toată inima ca banii ăștia să te ajute să-ți vezi mama iar sănătoasă. Vei primi și o recomandare pentru spital... Rămase cu mâna la tâmplă, făcând un mare efort să-și amintească numele spitalului, dar renunță. Nu e departe de Piața Mare. Toată lumea îl știe. Te duci glonț cu banii și cu scrisoarea noastră la director. Totul se va desfășura prin intermediul lor. Ei vor contacta Parisul, ei vor asigura transportul. Dar nu uita: te duci direct unde ți-am spus. Cel mai bine iei un taxi; nu e recomandabil să umbli cu atâția bani la dumneata.

Apostu dădu năucit din cap, dar nu mai apucă să spună ceva. Se trezi în anticameră, unde o salută fâstâcit pe secretară. Se opri în fața ghișe-

ului cinci. Pe coridor trecură câțiva inși în costume impecabile. Rămase cu ochii după ei, dar apariția funcționarului îl făcu să se întoarcă iar spre ghișeu.

— Da, despre ce e vorba?

— Eu sunt Apostu, m-a trimis tovarășul director la dumneavoastră.

Funcționarul îl privi luminat și îi întinse o foaie de hârtie, apoi îi dictă ce să scrie. În final, semnă și returnă hârtia celui alt. Rămase în fața ghișeului încă o jumătate de oră. În răstimpuri, privea nervos pendula mare prinsă pe grinda care despărțea ghișeele. Se învoise de la serviciu și promisese că se va întoarce în timpul cel mai scurt.

Când, în sfârșit, funcționarul îi trecu prin ochiul de geam un pachet gros, legat cu bandă de hârtie cu antetul băncii, pe care fusese înscrispionată suma 20.000 de lei, simți un fior de bucurie zguduindu-i trupul. Luă pachetul cu o mână tremurătoare și îl vârî în adâncul buzunarului. Dădu să facă un pas, dar funcționarul îl opri cu o privire mirată.

— Nu îi numărați?

Apostu se uită uimit la el și ridică din umeri.

— Am toată încrederea în Banca Națională a patriei mele, răspuse el cu o bucurie pe care nu și-o mai putea înfrâna.

Ieși grăbit, salutându-l în fugă pe portar. Coborî treptele în goană și o luă aproape alergând pe Lipscani, strecurându-se prin mulțimea care se îngrămădea în fața vitrinelor sau tonetelor cu mici și bere. Era mult prea fericit ca să observe umbra care se desprinsese de zidul gros al clădirii băncii. Bărbatul, cam de 1,80 m, într-un costum neutru, gri, cu pălărie de aceeași culoare, porni și el cu pas întins pe Lipscani, croindu-și drum cu ghionturi care provocau mârâiturile celor bruscați.

Până la stația de tramvai, Apostu își ținuse mâna încleștată cu sălbăticie în dreptul buzunarului de la piept. Nu ar fi luat-o de acolo pentru nimic în lume. Totul se clătina haotic în fața ochilor. Respira agitat și în urechi îi răsunau loviturile bubuitoare ale inimii. Teancul de bani îi luase mințile. Era pentru prima oară când vedea o asemenea sumă. Nu mai auzise pe cineva să vorbească despre atâta avere strânsă la un loc, în același buzunar.

Se opri în stație și își șterse, cu un gest nervos, pâraiele de sudoare care îi șerpuiau pe frunte, folosindu-se de mâneca hainei. Se uită în jur, privind îngrijorat la mulțimea adunată pe trotuar, așteptând același tramvai.

Fiecare dintre cei de acolo era dușmanul, tâlharul ieșit din pământ să-i fure lui banii, lăsându-l pradă unei disperări nebune. Se și vedea jefuit, incapabil să reacționeze, lovit de o puzderie de pumni și călcat cu sălbăticie în picioare. Nu reușea să înțeleagă cum toți ceilalți puteau fi atât de liniștiți, de senini, de lipsiți de griji, aruncându-și doar încruntați ochii în direcția din care ar fi trebuit să vină tramvaiul.

Și, dintr-o dată, atenția i-a fost atrasă magnetic de un bărbat înalt, îmbrăcat într-un elegant costum gri. De sub borul pălăriei se zărea lucirea iute, aproape electrică, a ochilor adânciți în lectura unui ziar. Necunoscutul părea absent la tot ce era în jur, așa că îl putu studia în voie. Nu reuși să ajungă la o concluzie și ridică nedumerit din umeri. În acel moment, privirile celor doi se întâlniră. Apostu avu o tresărire. I se păru că pe ochi îi dansează lama unui bisturiu. Nu mai avu timp să înțeleagă ce i se întâmplă. În stație se produse rumoarea provocată de zăngănitul de fier al vagonului. Mulțimea se strânse compactă și mâna lui Apostu se încleștă disperată pe buzunar. Își aminti de sfatul directorului să ia un taxi și, în gând, i se răsuci bolovănos protestul mocnit. „La dracu”, mârâi el, „păi știe tovarășu’ director cât m-ar fi costat un taxi? Lor le e ușor să vorbească.” Nu mai avu timp să-și rumege gândul. Pe ușa deschisă a vagonului se revărsau grăbiți cei dornici să coboare, împinși de cei gata să urce.

Apostu se simți prins în cleștele celor două tabere, dar nu se putu opune, pentru că mâna stângă strângea buzunarul, iar cea dreaptă îl acoperea ca o pavăză. Se trezi în tramvai fără să își fi dat seama cum ajunsese acolo, împins din toate părțile. Își roti doar privirea să vadă cine se afla lângă el și, cum nimeni nu îi acordă vreo atenție, se simți ceva mai liniștit.

Rămase cu ochii pe trotuarul unde vociferau zgomotos cei care trebuiau să aștepte următorul vagon. Își aminti și de insul a cărui privire îi alunecase pe față ca un tăiș. Nu îl mai văzu. Nu îl zărise nici printre pasageri. Își ridică nedumerit umerii și răsufflă ușurat când se puseră în mișcare. La stația următoare, masa de oameni tălăzui agitată. Era o frământare frenetică, în mijlocul căreia se simțea ca o coajă săltată de valuri. După câteva minute lungi și încordate, porniră iar. De data asta, a trebuit să se urnească și el. Cobora la următoarea și voia să se apropie de ușă.

Rămase cu ambele palme apăsate pe piept. Pielea umedă pipăia muchiile ascuțite ale pachetului, răscolindu-i sufletul și simțurile cu forța unei furtuni. Mai erau doar câteva zeci de metri până la stație, când simți

o înțepătură cumplită în picior. Își mușcă buzele sălbatic, să nu urle de durere. O fracțiune de secundă, mâinile se desprinseseră de pe buzunar, gata să pipăie locul vătămat. La jumătatea drumului își dădu seama ce făcuse și, cu o viteză de fulger, le duse la loc. Muchiile ascuțite îi transmiseră în fiecare nerv aceeași senzație incredibilă. Banii erau tot acolo, dar, în loc să se liniștească, o tulburare și mai puternică îl luă în stăpânire.

Când coborî, i se păru că vede ochii aceia incredibili, care îi umpluseră privirea cu o lumină sângerie, ațintiți batjocoritor asupra lui. Îl căută pe necunoscutul înalt, dar omul părea să fi fost înghițit de pământ. Poate rămăsese în vagon? Tramvaiul se golise. Zări câteva persoane pe scaune, dar el nu era printre ele. Făcu primii pași, obsedat de figura stranie a bărbatului, apoi văzu poarta spitalului și se îndreptă grăbit spre ea.

Se opri la ghereta portarului și îl întrebă unde îl găsea pe director. Dădu din cap în semn că a înțeles, mai puse o întrebare și porni spre pavilionul central. Urcă la primul etaj, se opri la ușa deasupra căreia scria DIRECTOR și își aranjă, preocupat, ținuta. Își îndreptă mâna spre clanță, dar rămase cu degetele întinse, amintindu-și parcă de ceva. După o scurtă ezitare, scoase din buzunar pachetul gros de bancnote. Îl privi cu ochii dilatați, dar de data asta nu își mai putu stăpâni țipătul. Degetele înțepe-nite erau încleștate pe un teanc de hârtii având forma și grosimea celui de la bancă. Nici urmă de bani. Simți că totul se învârtește, lumina se împuțina, devenind tot mai palidă, aerul tot mai sărac.

Se trezi întins pe un pat. O soră în halat alb îl ajuta să bea dintr-un pahar. O privi năuc și îi îndepărtă mâna cu brutalitate, vărsând apa pe el. Sări din pat și privi în jur, desfigurat de spaimă. Totul îi reveni în minte cu forța unui pumn.

— Banii, hohoti el. Banii! Unde sunt banii?

Sora îl privi înspăimântată. Omul dinaintea ei avea fața răvășită, crispată de un rânjet metalic. Gesturile îi erau scăpate de sub control și amenințau să devină violente. Apostu făcu un pas spre ea și femeia țipă înspăimântată. Brațele bărbatului se prăbușiră și atârnavă fără vlagă. Mai făcu un pas de om beat și rămase sprijinit de perete.

— Banii mei, șopti el cu voce frântă, privind cu ochi care nu mai vedeau. Se desprinseseră cu greu de zid și se târî iar spre pat. Se așeză și rămase nemișcat, capul atârânădu-i într-o poziție ciudată.

— Nu înțeleg nimic, șopti el după câteva clipe. Doar la bancă am văzut tot pachetul. Erau bani în el. Poate că ar fi trebuit să-i număr.

Vorbea tare, tot mai tare, și privirea i se înfipse în ochii dilatați ai asistentei.

— Și atunci? continuă el pe același ton acuzator. Cum a fost posibil? M-au distrus! M-au nenorocit! Nu mai sunt om. Poate că n-am fost nici odată. Mi-a trebuit la București! N-am vrut s-o ascult pe mama mea! Izbi furios podeaua cu piciorul. Ce-au făcut? reluă el, după ce trase adânc aer în piept. Cum au făcut? Nu pot să înțeleg. Cine să fi fost?

Nu observase că a rămas singur în rezervă. Asistenta a revenit ceva mai târziu, însoțită de un bărbat voinic, îmbrăcat și el cu un halat alb. Îl privi pe Apostu cu indiferență profesională.

— El e?

Femeia încuviință din cap.

— Te simți mai bine, domnule?

Apostu îl privi prin ceața deasă care îi învăluia ochii. Dădu încet din cap și se ridică greoi. Ieși însoțit de asistentă și de ajutorul ei.

— Poate aveți nevoie de un calmant? Vocea bărbatului se mai ținu după el câțiva metri. Coborî încet cele câte trepte și se trezi în curtea spitalului.

Veselia adunată în razele jucăușe ale soarelui și aerul plin de parfumul florilor i se părură cea mai cumplită batjocură. Pașii îl purtau fără ca el să mai țină cont de locul spre care se îndrepta. În mijlocul creierului îi explodase o grenadă care împrăștiă schijele gândurilor în toate părțile. Nu vedea figurile uimite ale celor din jur la apariția lui stranie, cu mâinile înotând haotic prin aer, cu fața descompusă, cămașa spânzurând afară din pantaloni, descheiată la toți nasturii, ca și jacheta groasă de lână de sub haina care atârna strâmb pe trupul contorsionat. Totul juca halucinant în fața ochilor și își pierdea consistența. Casele, copacii, străzile deveniseră lichide și îl făceau să se clatine ca un nebun, căutându-și cu mâinile un punct de sprijin, aidoma unui înotător pe cale să se scufunde.

Un clopot bătea haotic între tâmpile și un gând zbârnâia ca o săgeată înfiptă în lemn. „Eu am omorât-o, doar eu. Eu o bag în pământ. Doar eu.” Începu să găfâie în timp ce încălțările butucănoase izbeau fără milă bordurile sau pietrele din caldarâm, primejduindu-i echilibrul fragil. Nu mai zărea aproape nimic prin pâcla groasă a sudorii coborâtă ca o perdea peste pleoape.